Nummer VN2020-001527

Directie

Gemeente Amsterdam

Staf Openbare Ruimte Groen Dierenwelzijn en Reiniging **Staf**

Voordracht voor de Staf Openbare Ruimte Groen Dierenwelzijn en Reiniging van 03 februari 2020

Portefeuille

Verkeer, Vervoer en Luchtkwaliteit (40)

Openbare Ruimte en Groen (24)

Agendapunt

Bo

**Onderwerp**

Vrijgave voor inspraak 'Beleidskader Ruimte voor de voetganger'

**Gevraagde beslispunten**

**1. In te stemmen met bijgevoegde collegevoordracht, inzake vrijgave voor inspraak van het "Beleidskader Ruimte voor de Voetganger", met als belangrijkste punten:**

a. Het beleidskader stelt als absolute ondergrens overal 1,80m vrije doorloopruimte voor de voetganger vast. Gewenst is overal 2,00m en op drukke routes wordt méér ruimte voor de voetganger voorgeschreven.

b. Het beleidskader wordt na vaststelling toegepast op alle herinrichtingsprojecten in de stad en bij het uitvoeren van tussentijdse wijzigingen in de inrichting.

c. Het beleidskader leidt ertoe dat de nadere regels voor terrassen en winkeluitstallingen in de stadsdelen herzien moeten worden

d. De Dagelijks Besturen van de stadsdelen wordt gevraagd advies uit te brengen op dit beleidskader.

**Onderbouwing beslispunten**

**Bestuurlijke achtergrond**

Het is noodzakelijk om de richtlijn voor minimaal benodigde ruimte voor de voetganger bestuurlijk vast te stellen. Hierdoor kan de richtlijn ten grondslag gelegd worden aan het vergunnen van terrassen, winkeluitstallingen en andere objecten van derden in de openbare ruimte.

Om de richtlijnen vast te stellen, is bijgevoegd concept "Beleidskader Ruimte voor de Voetganger" opgesteld op basis van de al bestaande ambtelijke Leidraad Voetgangersruimte die in 2018 is opgenomen in de Leidraad CVC.

Eerder is hierover in de integrale uitvoeringsagenda van het college opgenomen: *Maatregel 9.8, Vaststellen leidraad voetgangersruimte en beleid doorloopruimte bij terrassen in Centrum.*

Het beleidskader 'Ruimte voor de voetganger' is ook aangekondigd in de Agenda Amsterdam Autoluw als maatregel om de situatie van de voetganger in Amsterdam te verbeteren.

Een concept van het beleidskader 'Ruimte voor de voetganger' is met u besproken op uw staf van 13 mei 2019, omdat u als wethouder openbare ruimte vroeg nader geïnformeerd te worden over de stand van zaken rondom het terrassenbeleid en de voetgangersruimte. Het beleidskader 'Ruimte voor de voetganger' zal impact hebben op de toekomstige grootte van terrassen (zie AD 1c).

Medio september heeft u hierover ook het gesprek gevoerd met bestuurders Ten Bruggencate en Mos van stadsdeel Centrum (voorbereiding op dat gesprek vond plaats tijdens uw staf van 5 september). De DB leden van Centrum gaven aan dat het één op één doorvoeren van de voetgangersnormen op bestaande terrassen in stadsdeel Centrum zou betekenen dat een groot deel van de terrassen verdwijnt. Naar aanleiding van dit gesprek is meer ruimte geboden voor maatwerk bij het vergunnen van terrassen en winkeluitstallingen op stadsdeelniveau (zie AD1c).

***Het beleidskader wordt nu ter instemming aan u voorgelegd in de rol van plaatsvervangend wethouder Verkeer.***

**AD1 In te stemmen met bijgevoegde collegevoordracht, inzake vrijgave voor inspraak van het "Beleidskader Ruimte voor de Voetganger".**

**AD 1a. Het beleidskader stelt als absolute ondergrens overal 1,80m vrije doorloopruimte voor de voetganger vast. Gewenst is overal 2,00m en op drukke routes wordt méér ruimte voor de voetganger voorgeschreven.**

Het nieuwe voetgangersbeleid gaat uit van 3 breedte-categorieën, afhankelijk van het straattype en de piekdrukte van voetgangers. De absolute ondergrens voor de laagste categorie is overal 1,80 meter vrije doorloopruimte.

Bij de Agenda Amsterdam Autoluw is een amendement aangenomen van de leden Ernsting (GroenLinks), Bakker (SP) en Boutkan (PvdA). Het amendement vraagt om "*'minimaal 1,80 meter' te wijzigen in 'zoveel mogelijk 2 meter of meer'*". Daarop is in het beleidskader Ruimte voor de voetganger opgenomen dat we overal *streven* naar een vrije doorloopruimte van 200 cm of meer. Deze wijziging is uitgewerkt op pagina 8 van het beleidskader. Tevens is op pagina 10 aangegeven dat bij het vergunnen van terrassen, uitstallingen en andere objecten op het trottoir een minimum van 200 cm vrije doorloopruimte gehanteerd wordt.

Het amendement heeft er niet toe geleid dat we de absolute ondergrens voor de vrije doorloopruimte verhoogd hebben naar 200cm. Het stellen van een ruimere absolute ondergrens achten we niet verstandig, omdat er in de praktijk situaties voorkomen waar méér dan 180 cm vrije doorloopruimte fysiek niet inpasbaar is. Daarmee zou er in de praktijk te vaak van de norm moeten worden afgeweken, waarmee de norm zijn 'hardheid' verliest. Dat achten we onwenselijk.

De gewenste vrije doorloopruimte loopt op tot 3,60 meter in de hoogste categorie. Alleen met goede onderbouwing (beschreven in het beleidsstuk) kan van deze doorloopruimte afgeweken worden.

Het vergroten van de vrije doorloopruimte is essentieel voor de toegankelijkheid van de stad. Op uw verzoek (d.d. 13/05/2019) is het belang van toegankelijkheid in het beleidskader benadrukt.

Op dit moment voldoet 65,5% van het Plusnet voetganger aan de minimale vrije doorloopruimte van 1,80m. De norm uit het beleidskader geldt overigens voor álle trottoirs, ook trottoirs die geen onderdeel uitmaken van het Plusnet Voetganger.

**AD 1b Het beleidskader wordt na vaststelling toegepast op alle herinrichtingsprojecten in de stad en bij het uitvoeren van tussentijdse wijzigingen in de inrichting.**

Dat betekent dat we nu niet actief straten gaan herinrichten om meer voetgangersruimte te maken, maar dat we het beleid toepassen op het moment dat een herinrichting zich aandient. Alleen met goede onderbouwing (beschreven in het beleidsstuk) kan bij een herinrichting van de gewenste doorloopruimte afgeweken worden.

Voor projecten zal dit als gevolg hebben dat er scherpere keuzes gemaakt moeten worden. Op dit moment is de ruimte die aan de voetganger wordt toegekend vaak nog de restruimte in het profiel, nadat de andere modaliteiten (openbaar vervoer, fiets, auto) hun eigen 'minimum maat' toegekend gekregen hebben. Door voor de voetganger minimale maten bestuurlijk vast te stellen geven we de voetganger meer positie, waardoor dit belang beter geborgd kan worden in herinrichtingsprojecten en bij het verlenen van vergunningen, waaronder terrassen (zie AD1c).

Dit beleidskader is géén uitvoeringsprogramma, er zijn dus geen uitvoeringsprojecten aan gekoppeld om onmiddellijk meer ruimte voor de voetganger te maken. Wél is in de Agenda Autoluw als maatregel opgenomen dat de komende jaren voetgangersknelpunten aangepakt worden op 15 stadsstraten, om de doorloopruimte te verbeteren. Het gaat hierbij niet om een complete herinrichting, maar om kleinere ingrepen die we in overleg met bewoners en ondernemers uitvoeren.

Het parkeren van fietsen is een belangrijk aandachtspunt om de vrije voetgangersruimte te borgen. Vanuit Programma Fiets is de afgelopen jaren ingezet op het verbeteren van de stallingsmogelijkheden (zowel op straat als inpandig), om de overlast van fietsen op het trottoir te verminderen. Op verschillende locaties is in het verlengde daarvan een gebiedsverbod afgegeven voor fietsparkeren buiten de voorzieningen. Hier wordt actief op gehandhaafd, zodat de vrije doorloopruimte die op het trottoir gemaakt is voor de voetganger, ook vrij blijft van fietsen.

Vanuit Programma Autoluw wordt de komende jaren nog meer ruimte gemaakt om autoparkeren om te vormen naar fietsparkeren, zodat de druk van geparkeerde fietsen op de voetgangersruimte afneemt. Het beleidskader Ruimte voor de voetganger zal mede gaan dienen als onderbouwing voor deze aanpak.

**AD 1c Het beleidskader leidt ertoe dat de nadere regels voor terrassen en winkeluitstallingen in de stadsdelen herzien moeten worden.**

Het voetgangersbeleid gaat uit van minimale maatvoering voor de vrije doorloopruimte. Dat wil zeggen: de ruimte op de stoep die beschikbaar is voor de voetganger, zonder obstakels. Dit betekent dat na vaststelling van het beleidskader 'Ruimte voor de voetganger' alle stadsdelen hun terrasregels en regels voor winkeluitstallingen en andere objecten hierop aan moeten passen. Directie V# zal hen hierbij in 2020 en 2021 ondersteunen.

De terrasregels en regels voor (winkel)uitstallingen in de stadsdelen dienen gebaseerd te worden op het Beleidskader ruimte voor de voetganger. Met name op de terrassen zal dit een behoorlijke impact hebben. Op verzoek van de stadsdelen is daarom ruimte geboden om bij nadere regelgeving voor terrassen en uitstallingen onderbouwd af te wijken van de

gewenste maatvoering, zolang een minimum van 2 meter vrije doorloopruimte behouden blijft.

Dit betreft de volgende passage uit Beleidskader ruimte voor de voetganger:

*"De norm is tevens de basis voor beleidsregels omtrent terrassen, winkeluitstallingen en de plaatsing van andere objecten. Het bevoegd bestuur baseert regelgeving op de gewenste vrije doorloopruimte voor de voetganger, maar behoudt de vrijheid daar gemotiveerd van af te wijken. Daarbij geldt dat de norm per straattype de gewenste minima voorschrijft, maar dat 200 cm vrije doorloopruimte overal de ondergrens is bij het (opnieuw) vergunnen van objecten, terrassen, uitstallingen, etc. Als die ruimte fysiek niet beschikbaar is, moet gezocht worden naar alternatieven in de inrichting of het gebruik van de straat (zie §3.5). Uiteraard kan altijd besloten worden om méér vrije doorloopruimte op het trottoir te reserveren."*

Deze passage biedt de stadsdelen de ruimte om – mits goed onderbouwd – in hun eigen terrasregels locatiespecifieke uitzonderingen op te nemen waar de *gewenste* voetgangersbreedte (bijv. 3,60m) niet behaald wordt. Ook biedt dit ruimte om stapsgewijs toe te werken naar de gewenste vrije doorloopruimte.

Daarbij gaat dit beleidskader er niet vanuit dat bestaande terrasvergunningen worden opengebroken of ingetrokken. Terrasvergunningen kennen een looptijd van 3 tot 5 jaar. De stadsdelen kunnen ervoor kiezen bestaande vergunningen ongemoeid te laten en bij het afgeven van nieuwe vergunningen nieuwe normen te hanteren, op basis van het beleidskader.

Ter informatie, de huidige terrasregels in de stadsdelen schrijven het volgende voor met betrekking tot de doorloopruimte:

| | |
|---|---|
| Centrum | Standaard 1,50m vrije doorloopruimte. Met uitzonderingen naar beneden (1m vrije doorloopruimte) en uitzonderingen omhoog (tot 6m vrije doorloopruimte) in specifieke straten. |
| Zuid | Minimaal 2m of minimaal 3m vrije doorloopruimte bij terrassen, afhankelijk van de drukte in een gebied/ straat. Minimaal 1,50m vrije doorloopruimte bij gevelbanken. |
| Oost | Voor het terras geldt dat minimaal 1,50 meter van de straat beschikbaar blijft voor obstakelvrije doorloopruimte. Voor de winkelstraten geldt een doorloopruimte van minimaal 1,80 meter, met uitzondering van de straten waar anders geen terras mogelijk is. In deze gevallen kan de minimale doorloopruimte van 1,50 meter worden aangehouden. |
| West | Voor het terras geldt dat minimaal 1,50 meter van de straat beschikbaar blijft voor obstakelvrije doorloopruimte. Voor de winkelstraten geldt een doorloopruimte van minimaal 1,80 meter, met uitzondering van de straten waar anders geen terras mogelijk is. In deze gevallen kan de minimale doorloopruimte van 1,50 meter worden aangehouden. |
| Zuidoost | Geen specifieke regels over doorloopruimte |
| Noord | Geen specifieke regels over doorloopruimte |
| Nieuw West | Voorwaarde is minimale doorloopruimte van 1.50m op de stoep, en bij winkelstraten 1.80m |

Stadsdeel Centrum bereidt op dit moment een wijziging voor van de terrasregels, waarbij overal een minimum van 2 meter doorloopruimte gehanteerd wordt. Dit is een zeer minimale invulling van het beleidskader Ruimte voor de voetganger. Op drukke straten schrijft het kader meer voetgangersruimte voor. Centrum acht dit op dit moment echter maatschappelijk niet haalbaar en wacht hiermee tot straten toe zijn aan een integrale herinrichting.

Een impactanalyse op basis van GIS-data laat zien dat bij 2 meter doorloopruimte 14% van alle terrassen in Centrum verdwijnt. Van de overgebleven terrassen wordt 59% smaller. In deze impactanalyse is rekening gehouden met bestaande uitzonderingssituaties. Zo is er in voetgangersgebieden zoals de Leidsebuurt een aantal straten aangewezen waar het hele trottoir als terras mag worden gebruikt (bijv. Korte en Lange Leidsedwarsstraat). Als er verder wordt ingezoomd valt op dat de impact vooral groot is in de volgende straten/ gebieden: Zeedijk, Warmoesstraat, Haarlemmerdijk, 9 straatjes en de dwarsstraatjes in de Jordaan.

Voor de overige stadsdelen is een dergelijke impactanalyse nog niet gedaan. De verwachting is dat de impact in Oost in West behoorlijk zal zijn, met name op drukke stadsstraten zoals de De Clercqstraat. Hier hanteren Oost en West op dit moment een doorloopruimte van 1,50m tot 1,80m, volgens het beleid is dit te weinig. Hier zullen de terrassen dus moeten inkrimpen. In buurten die ruimer zijn van opzet – waaronder grote delen van Nieuw-West, Zuid en Zuidoost- zal de impact minder zijn. Ook omdat de voetgangersstromen hier minder groot zijn.

**AD 1d De Dagelijks Besturen van de stadsdelen wordt gevraagd advies uit te brengen op dit beleidskader.**

Met bijgevoegde collegevoordracht wordt het beleidskader vrijgegeven voor inspraak, zodat alle belanghebbenden en geïnteresseerden hierop kunnen reageren. Tegelijkertijd vragen we de Dagelijks Besturen van de stadsdelen om hun advies. Het daartoe bestemde format is bijgevoegd bij de collegevoordracht. Gedurende de totstandkoming van het beleidskader heeft op ambtelijk niveau uiteraard ook samenwerking plaatsgevonden met stadsdelen (met name met Centrum en Zuid). Met stadsdeel Centrum is ook op bestuurlijk niveau afgestemd over de impact op de terrassen. Zie het kopje 'bestuurlijke achtergrond' in deze flap.

---

**Volgende processtappen**

**Bestuurlijk:**

- College van B&W, vrijgave voor inspraak, 11 februari 2020
- Inspraakperiode + adviestermijn stadsdelen, 17 februari t/m 30 maart2020 (6 weken)
- Verwerken inspraak en adviezen april/mei 2020
- Behandeling in college, mei 2020
- Vaststelling in de raad, juni 2020

**Communicatie:**

- Beleidskader wordt gepubliceerd op de gemeentelijke website i.h.k.v. de inspraak.
- Berichtgeving op sociale media over de inspraak.

- Informeren van belangenorganisaties over de inspraak.

**Advies / afstemming**

- Opgesteld in samenwerking met directie Ruimte & Duurzaamheid.
- Opmerkingen van bestuursadviseurs [redacted] verkwerkt.
- Er heeft ambtelijke consultatie van de stadsdelen plaatsgevonden.

**Documenten**

| Registratienr. | Naam |
|---|---|
| AD2020-006089 | 1. INSPRAAKVERSIE Beleidskader Ruimte voor voetganger (incl. amendement).pdf (pdf) |
| AD2020-006090 | 2. Amendement_G_agenda_autoluw.pdf (pdf) |
| AD2020-006093 | 3. Collegevoordracht - ruimte voor de voetganger, vrijgave voor inspraak.docx (msw12) |
| AD2020-006091 | 4. Adviesaanvraag stadsdeelbesturen - Ruimte voor de voetganger.docx (msw12) |
| AD2020-006086 | Staf Openbare Ruimte Groen Dierenwelzijn en Reiniging Voordracht (pdf) |

**Behandelend ambtenaar (naam, telefoonnummer en e-mailadres)**

[redacted]

**Uitslag**